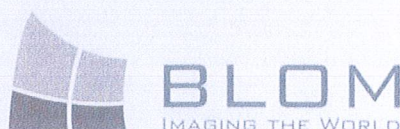

**Studiu privind evoluția socio-demografică realizat în cadrul
studiilor de fundamentare pentru actualizarea Planului
Urbanistic General al Municipiului Bistrița**

Beneficiar: Primăria Municipiului Bistrița

EVOLUȚIA SOCIO-DEMOGRAFICĂ **~ Studiu de fundamentare ~**

PROIECTANT GENERAL: SC BLOM ROMANIA SRL
PROIECTANT DE SPECIALITATE: SC MEDIA VISION INTERNATIONAL SRL

Septembrie 2010

**Studiu privind evoluția socio-demografică realizat în cadrul studiilor de
fundamentare pentru actualizarea Planului Urbanistic General al Municipiului
Bistrița**

Beneficiar: Primăria Municipiului Bistrița

**EVOLUȚIA SOCIO-DEMOGRAFICĂ
~ Studiu de fundamentare ~**

SEPTEMBRIE 2010

**PROIECTANT GENERAL: SC BLOM ROMANIA SRL
Proiectant de Specialitate: SC Media Vision International SRL**

CUPRINS

Introducere

1. CARACTERISTICI DEMOGRAFICE pag. 4

MĂRIMEA POPULAȚIEI/
STRUCTURA POPULAȚIEI
NATALITATEA
MORTALITATEA
MIGRĂRI
CĂSĂTORII
DIVORȚURI

2. ANALIZA PIEȚEI MUNCII. FORȚA DE MUNCĂ pag.12

FORȚA DE MUNCĂ
ANALIZA PIEȚEI MUNCII

3. EDUCAȚIE ȘI SĂNĂTATEpag. 20

INFRASTRUCTURA PENTRU EDUCAȚIE
INFRASTRUCTURA PENTRU SĂNĂTATE

4. POSIBILITĂȚI PRIVIND EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEIpag.24

Concluziipag.27

Bibliografiepag. 30

INTRODUCERE

Planul urbanistic general are atât caracter director cât și de reglementare și reprezintă principalul element de planificare operațională, constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare. Planul urbanistic general se elaborează în baza strategiei de dezvoltare a localității și se corelează cu bugetul și programele de investiții publice ale localității în vederea implementării obiectivelor de utilitate publică. Unul din studiile de fundamentare ale noului plan urbanistic îl reprezintă evoluția socio-demografică prin care se urmărește identificarea tendințelor și direcțiilor de evoluție a factorilor demografici, educaționali și profesionali.

În scopul elaborării unui plan urbanistic este necesar să se cunoască o serie de informații privind condițiile sociale și demografice existente la nivelul unei unități administrativ teritoriale. Pornind de la analiza acestor informații se pun în evidență aspectele disfuncționale și se stabilesc obiective de dezvoltare pe termen scurt, mediu sau lung.

În conținutul documentației se va regăsi tratarea următoarelor categorii de probleme:

- probleme principale rezultate din analiza situației existente, disfuncționalități și priorități de intervenție în cadrul comunei;

- volumul și structura potențialului uman, resurse de muncă;

- capitalul social al localității; analiza pieței muncii;

- problematica educației la nivelul municipiului.

În urma analizei și a propunerilor de soluționare a acestor categorii de probleme menționate mai sus, studiul oferă instrumente de lucru necesare elaborării, aprobării cât și urmăririi aplicării Planului Urbanistic General în următoarele domenii: proiectare, administrație locală, agenți economici, colectivități sau persoane particulare beneficiare.

Ca atare, au fost culese date din următoarele domenii:

- ❖ Cadrul socio economic:

- infrastructura de educație și cultură;

- infrastructura de sănătate și servicii sociale.

- ❖ Populația, resursele umane

- ❖ Piața muncii: evoluția populației și a resurselor umane, analiza pieței muncii.

În scopul întocmirii prezentei lucrări au fost cercetate o serie de surse documentare referitoare la stadiul actual de dezvoltare al municipiului Bistrița și au fost analizate seriile de date disponibile la Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița-Năsăud.

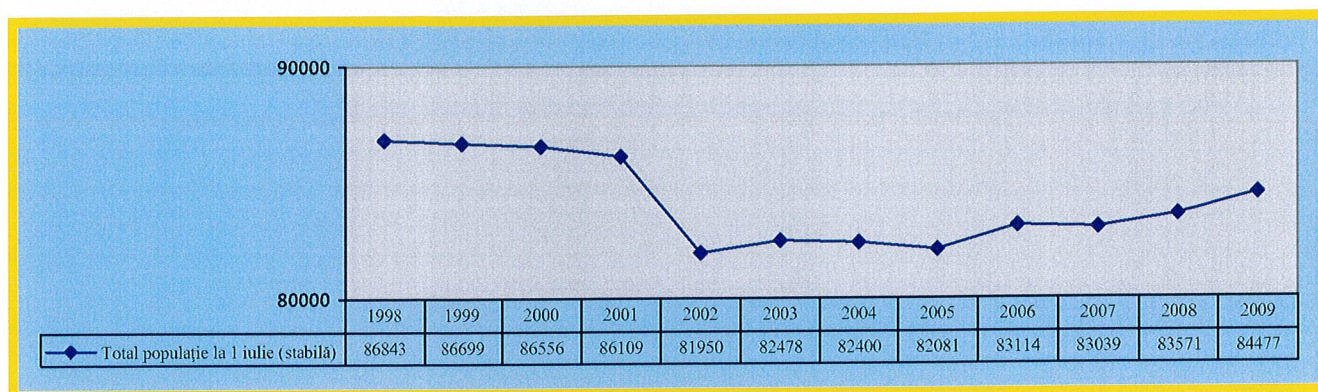
1. CARACTERISTICI DEMOGRAFICE

MĂRIMEA POPULAȚIEI

Conform ultimelor date de la INS/Direcția Județeană Bistrița-Năsăud, populația stabilă la 1 iulie 2009, municipiul Bistrița avea 84477 locuitori, dintre care 43450 femei și 41027 bărbați.

Pe ansamblul perioade analizate, indicatorul *numărul populației* municipiului Bistrița a avut un trend general descrescător. Începând cu anul 2006 se observă conturarea unui trend ușor crescător al numărului de locuitori.

Evoluția populației în perioada 1998-2009

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

STRUCTURA POPULAȚIEI

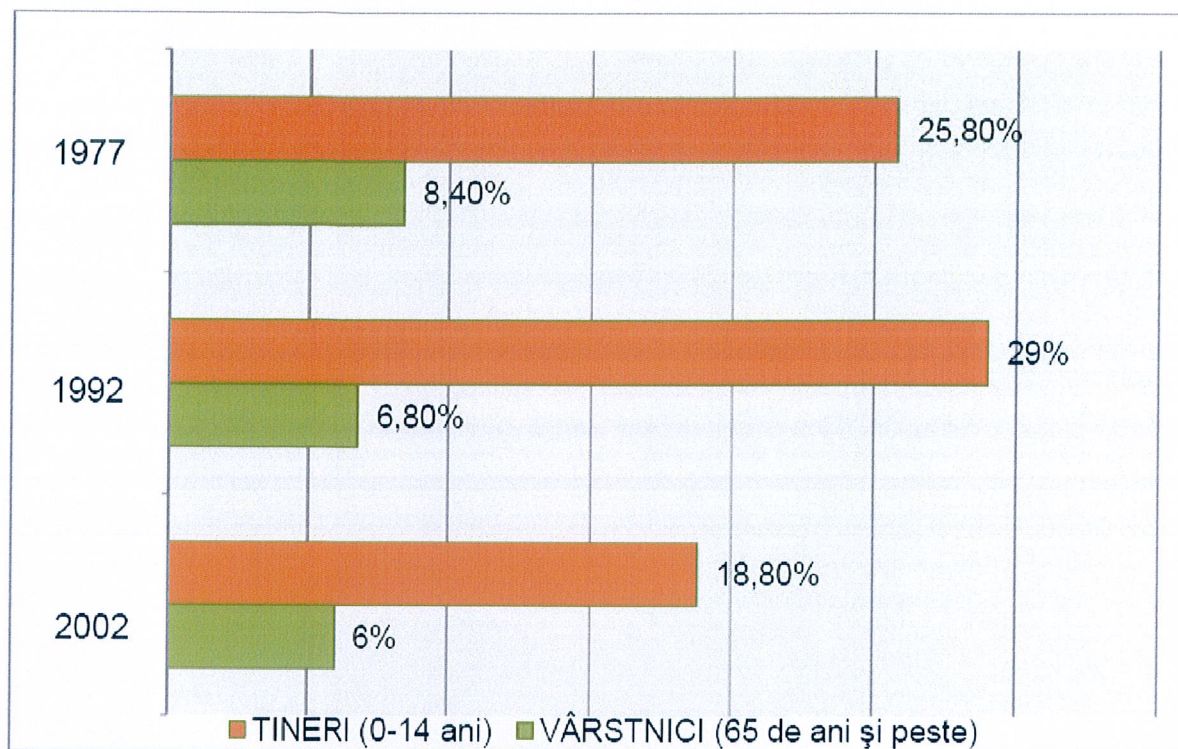
a. Structura pe sexe

Structura pe sexe a populației se menține semnificativ similar de la un an la altul. Pe parcursul perioadei analizate (1998-2009), în rândul persoanelor de sex feminin se înregistrează o pondere medie de 51,2%, iar în rândul persoanelor de sex masculin 48,8%

b. Structura pe grupe de vârstă

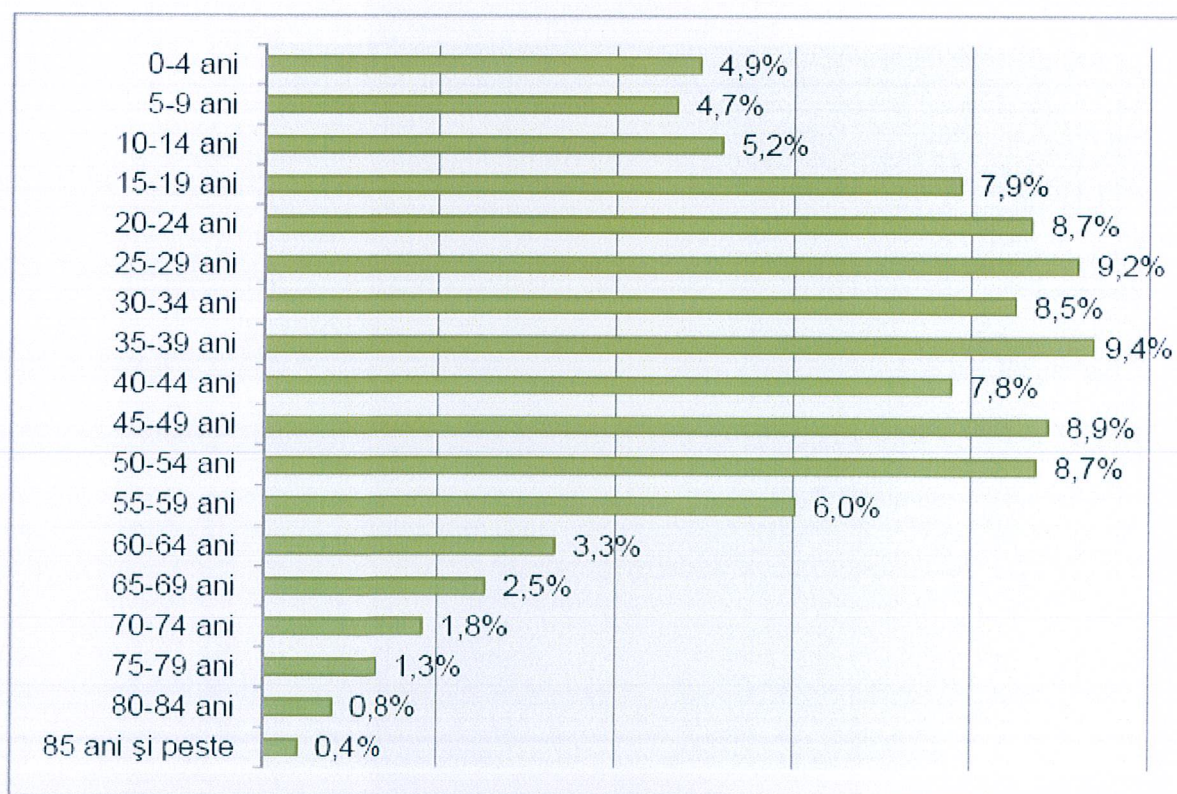
Fenomenul de îmbătrânire nu a afectat municipiul Bistrița la fel de mult ca alte zone urbane din țară. Bistrița a evoluat în sensul atenuării procesului de îmbătrânire, înregistrând o scădere a ponderii populației vârstnice la 6,8% și a raportului dintre vârstnici și tineri la 23,5%. Această situație este explicată de indicatorii dinamicii populației, întrucât rata natalității a fost în continuă scădere, dar mai ales, de sporul migrator favorizat de procesul de industrializare a municipiului, care a determinat și o creștere numerică a populației cu peste 55%, față de 1977. Intensitatea redusă a procesului de îmbătrânire demografică este rezultatul dezvoltării economice și sociale a municipiului, comparativ cu localitățile învecinate, fapt care a determinat un spor migrator pozitiv.

Evoluția structurii pe grupe de vârstă a populației municipiului Bistrița

SURSA: Institutul Național de Statistică, RPL - 1977, 1992, 2002

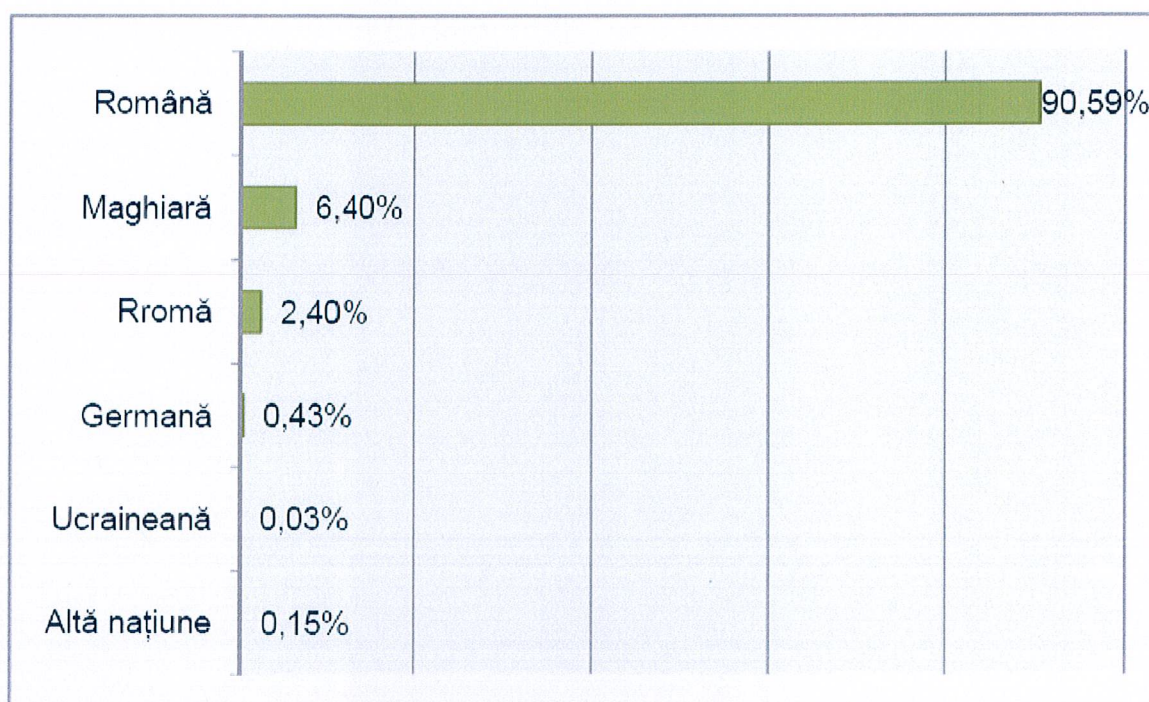
Structura pe grupe de vârste a populației municipiului Bistrița

c. Structura pe grupuri etnice a populației municipiului Bistrița

Peste 90% dintre rezidenții municipiului Bistrița sunt de origine română. Prima minoritate a orașului, cu o pondere de 6,4% din total populației, este cea a maghiarilor. Ponderea germanilor este de doar 0,43% din totalul populației, față de 32% cât era în 1930. Problema majoră cu care se confruntă populația de etnie romă este lipsa spațiilor de locuit. Spațiile în care locuiesc marea majoritate a romilor din centrul istoric al orașului sunt neadecvate pentru asigurarea unui trai decent, existând persoane care locuiesc în spații improvizate (barăci).

Structura pe grupuri etnice a populației municipiului Bistrița

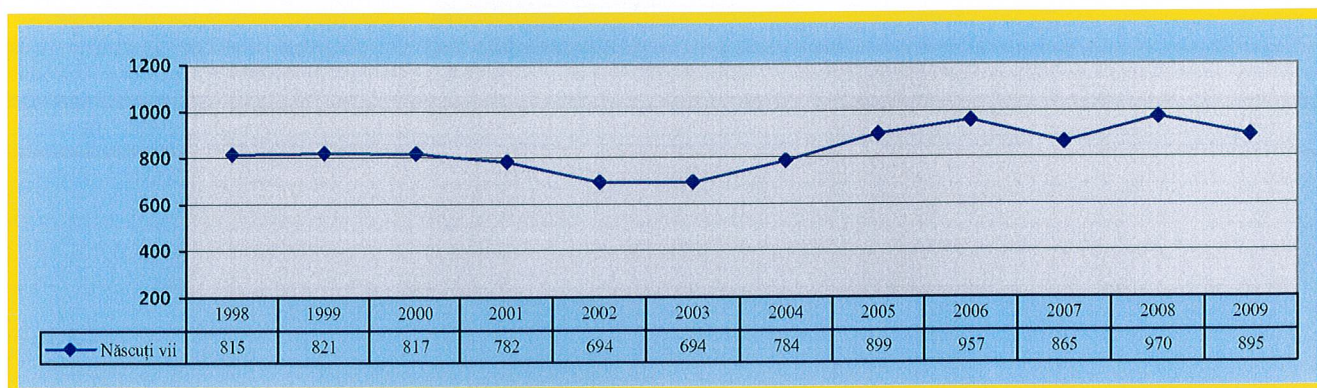

SURSA: Institutul Național de Statistică, RPL - 2002

NATALITATEA

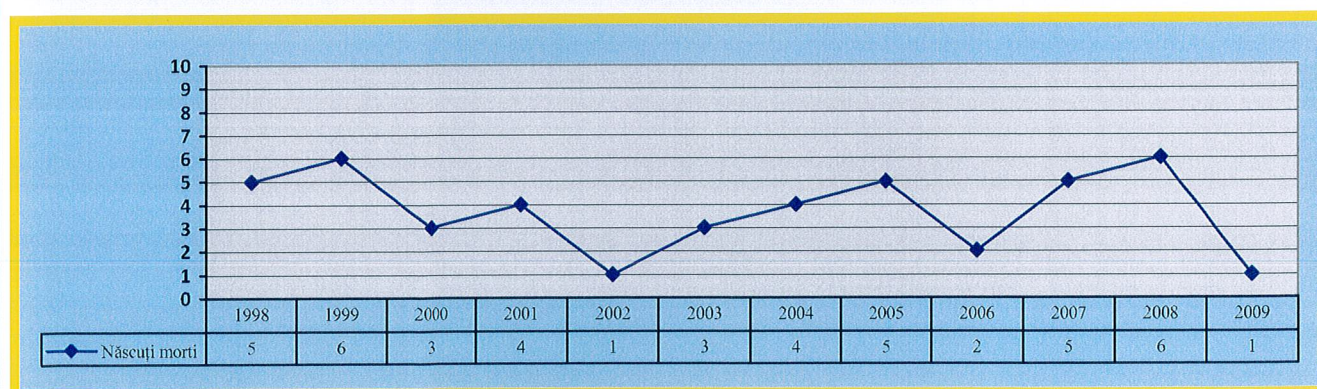
Numărul de născuți vii la nivel de municipiu a crescut în mod constant din 2003 în 2006 (o creștere de 13,78%). Numărul de născuți morți a fluctuat, dar a rămas la valori mici în decursul perioadei analizate în medie 3 născuți morți/an. În aceste condiții, sporul natural a rămas pozitiv.

Evoluția numărului de născuți vii la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

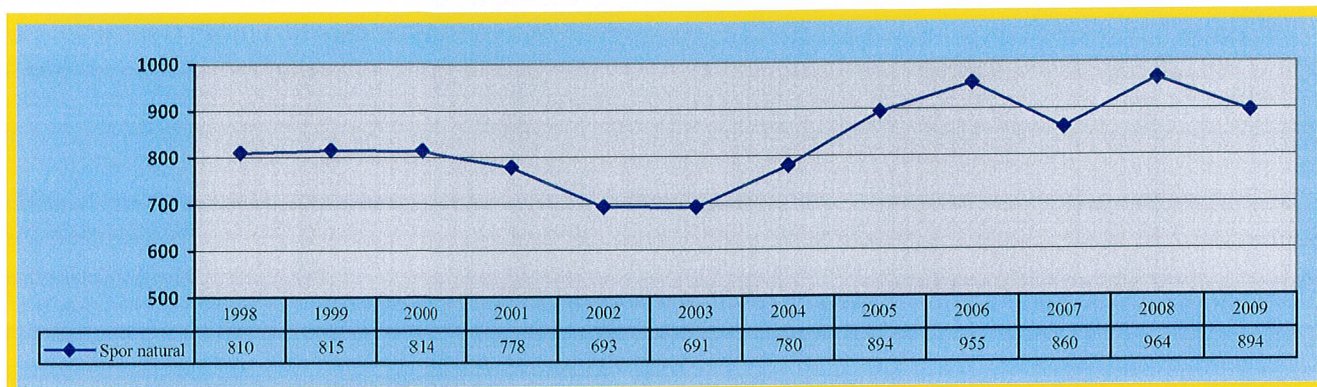
SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

Evoluția numărului de născuți morți la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

Evoluția sporului natural la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

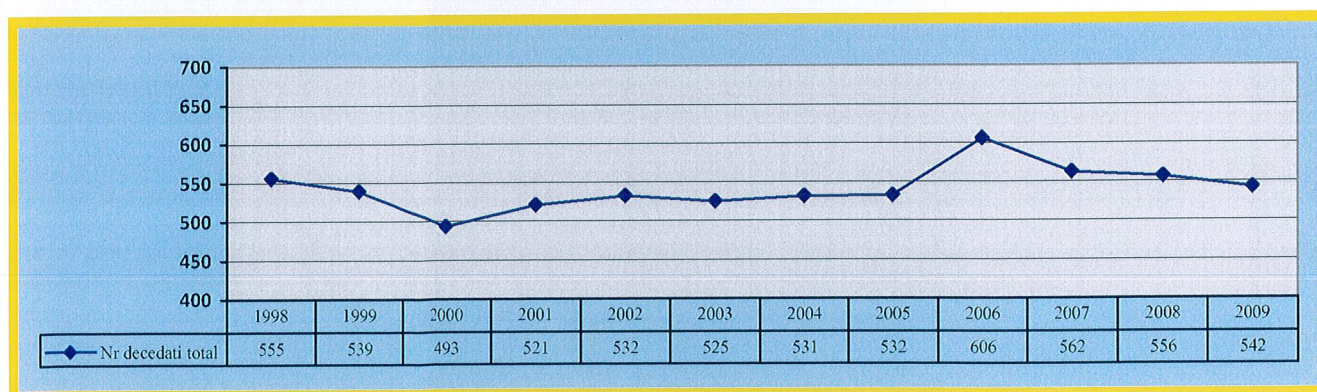
SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

MORTALITATEA

Numărul de decedați total la nivel de municipiu, per ansamblu, a crescut în perioada 1998 - 2009. Cea mai mare creștere, față de anul precedent, s-a înregistrat în 2006 (606 – numărul decedaților total).

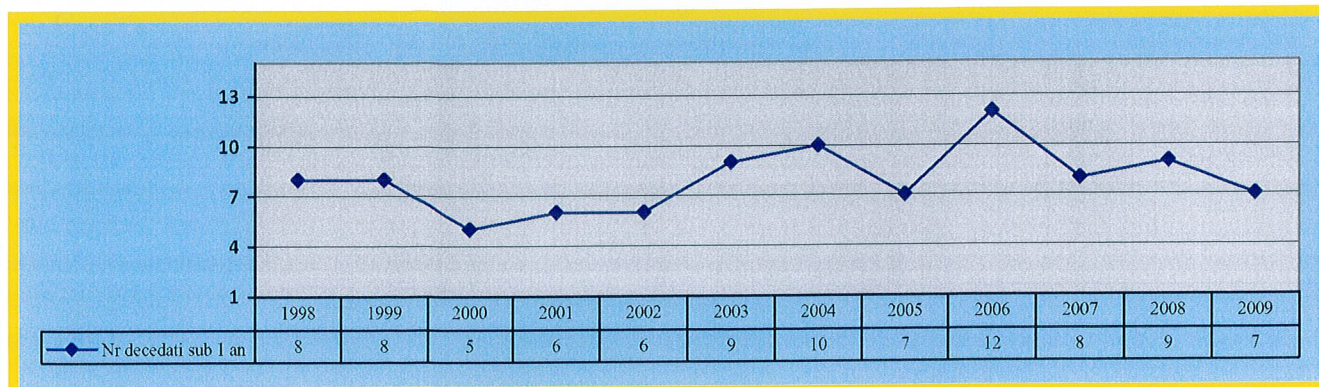
Numărul de decedați sub un an a crescut și el. Cea mai mare creștere a avut loc în 2006 (5 persoane, reprezentând o creștere de 71,4%).

Evoluția numărului de decedați total la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

Evoluția numărului de decedați sub 1 an la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

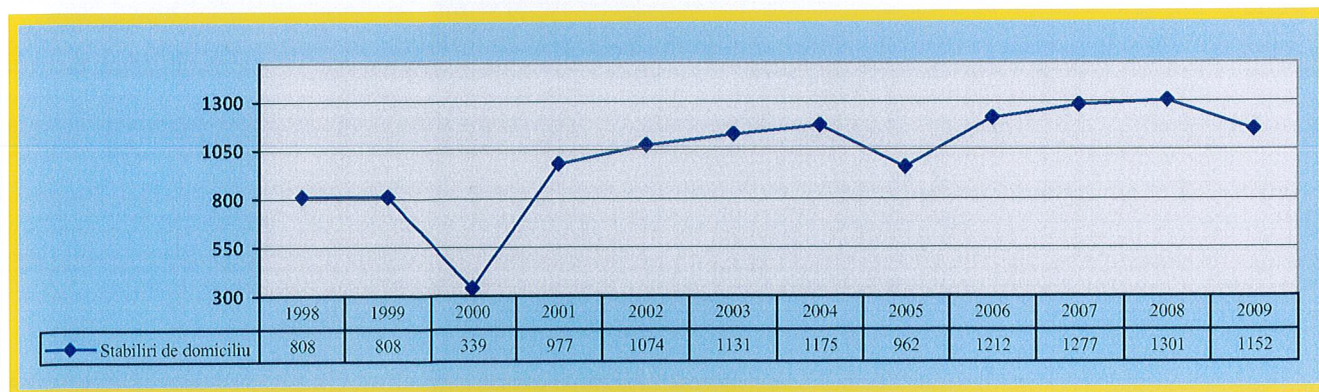

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

MIGRĂRI

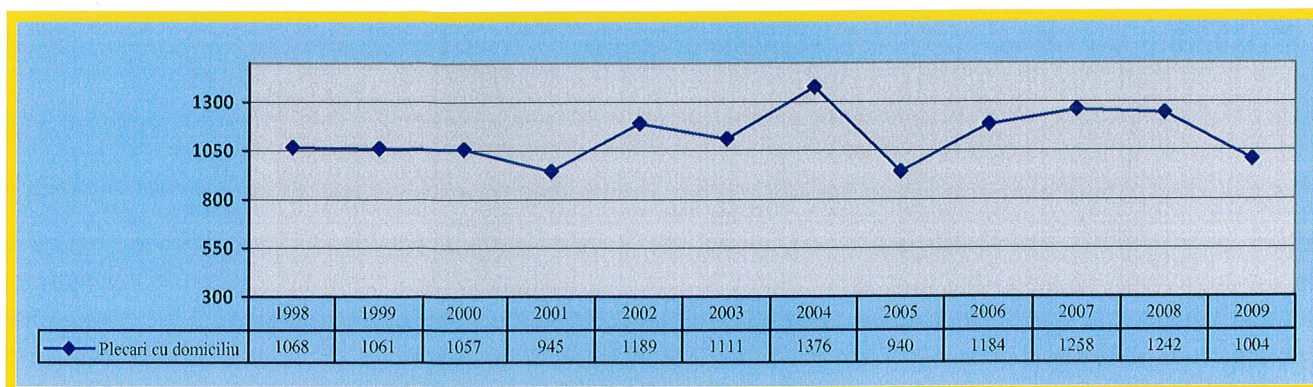
Exceptând anul 2005, numărul de stabiliri de domiciliu în localitate a crescut. Sursa acestei creșteri este populația din zonele rurale ale județului. Numărul de plecări cu domiciliul din localitate înregistrează valori mai mari, față de cel al stabilirilor în municipiu. Numărul de emigranți are o tendință generală de creștere. Cel mai mare salt s-a înregistrat în 2006, când numărul emigranților a crescut de la 62 la 108 (o creștere de 74%). Numărul de imigranți a fluctuat din 2001 până în 2004 și doar în 2005 și 2006 a înregistrat creșteri semnificative.

Evoluția numărului de stabiliri de domiciliu în localitate la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

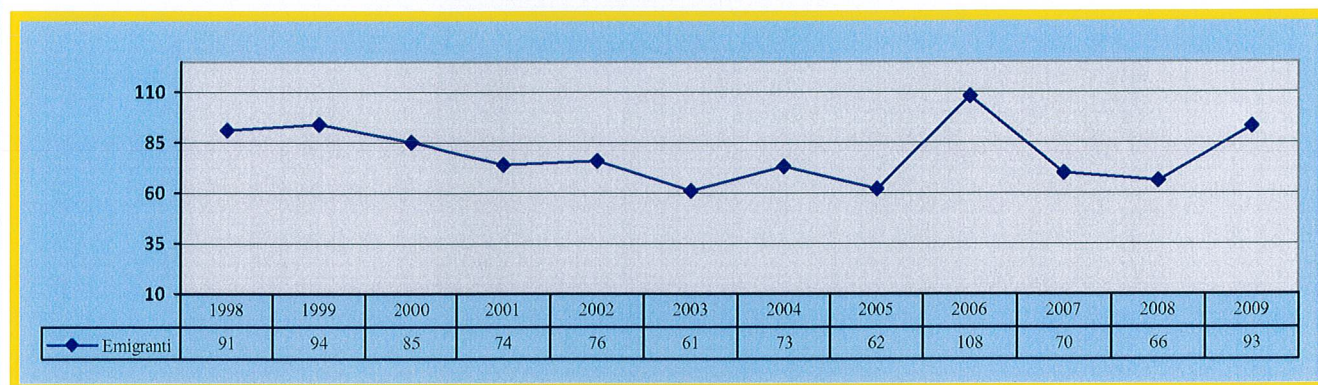
SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

Evoluția numărului de plecări cu domiciliu din localitate la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

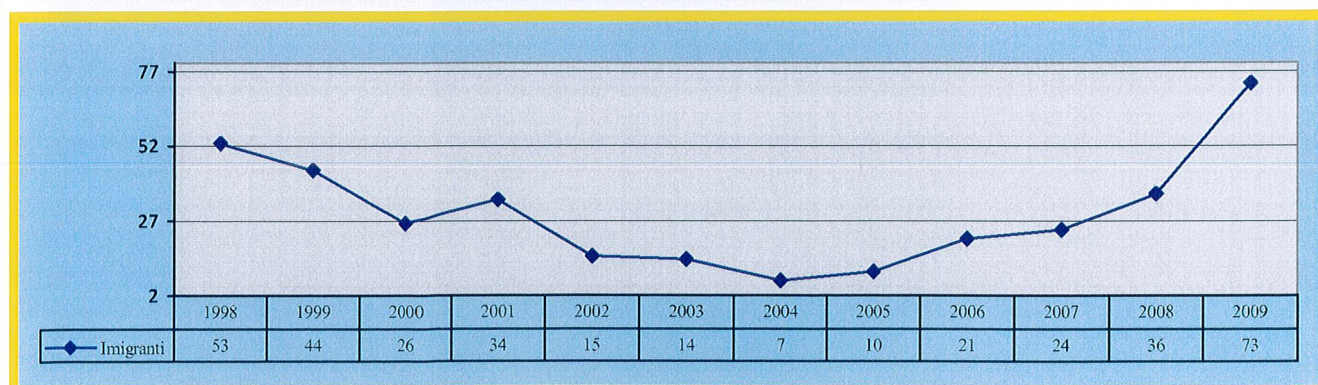
SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

Evoluția numărului de emigranți la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

Evoluția numărului de emigranți la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

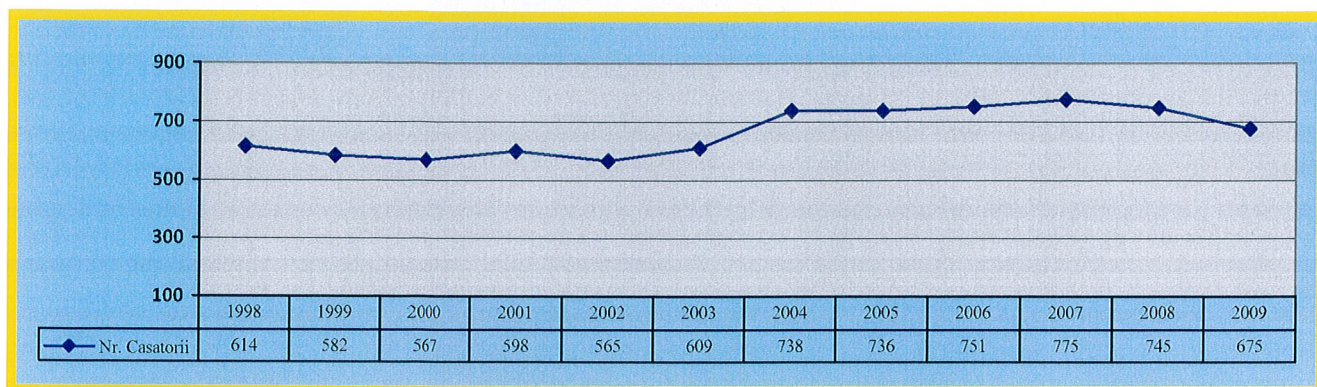

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

CĂȘĂTORII

Numărul de căsătorii a crescut cu 29,5% la nivelul perioadei analizate, în acord cu tendințele înregistrate la nivel național.

Evoluția numărului de căsătorii la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

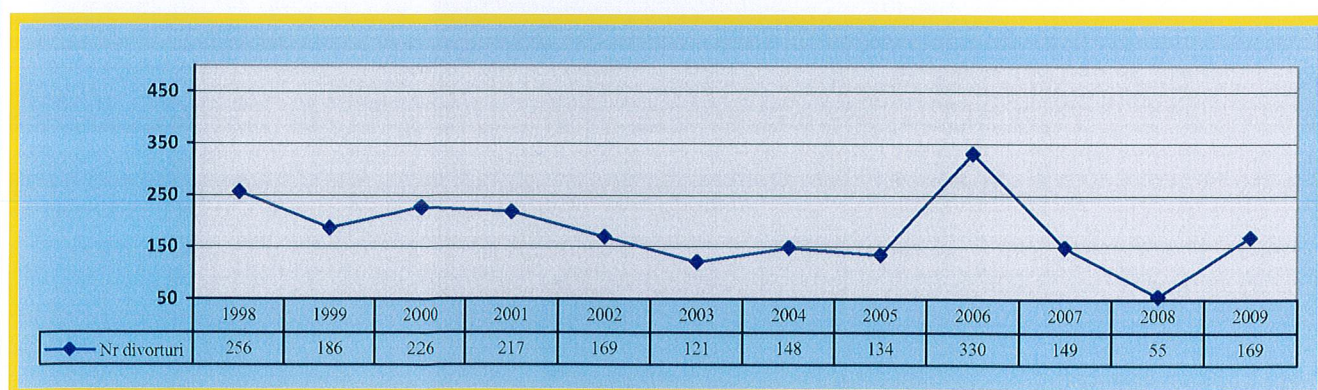

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

DIVORȚURI

În perioada 2001-2003 s-a înregistrat o tendință de reducere a numărului de divorțuri, pentru ca ulterior să revină un trend ascendent, astfel că în anul 2006 se înregistrează o valoare maximă – 330 de divorțuri. De altfel, această tendință a fost înregistrată și la nivel național. În schimb, anul 2008 înregistrează cel mai mic număr al divorțurilor pentru perioada analizată – 55 de divorțuri.

Evoluția numărului de divorțuri la nivelul municipiului Bistrița 1998 - 2009

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

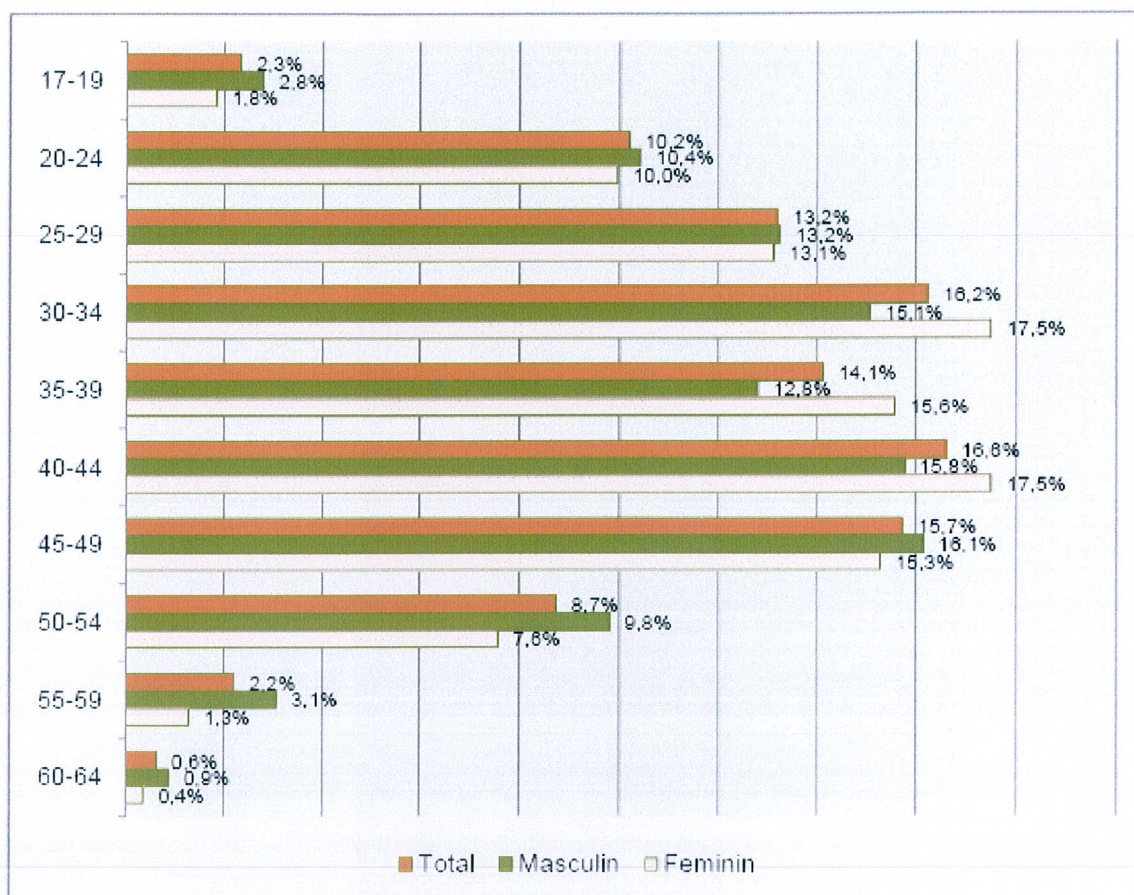
2. ANALIZA PIETEI MUNCII. FORȚA DE MUNCĂ

FORȚA DE MUNCĂ

Populația activă.

Cele mai mari ponderi din totalul populației active o au persoanele cu vârsta de 30-34 ani (16,2%) și cele cu vârsta de 40-44 ani (16,6%). Bărbații reprezintă 52% din populația activă.

Distribuția populației active pe grupe de vârstă

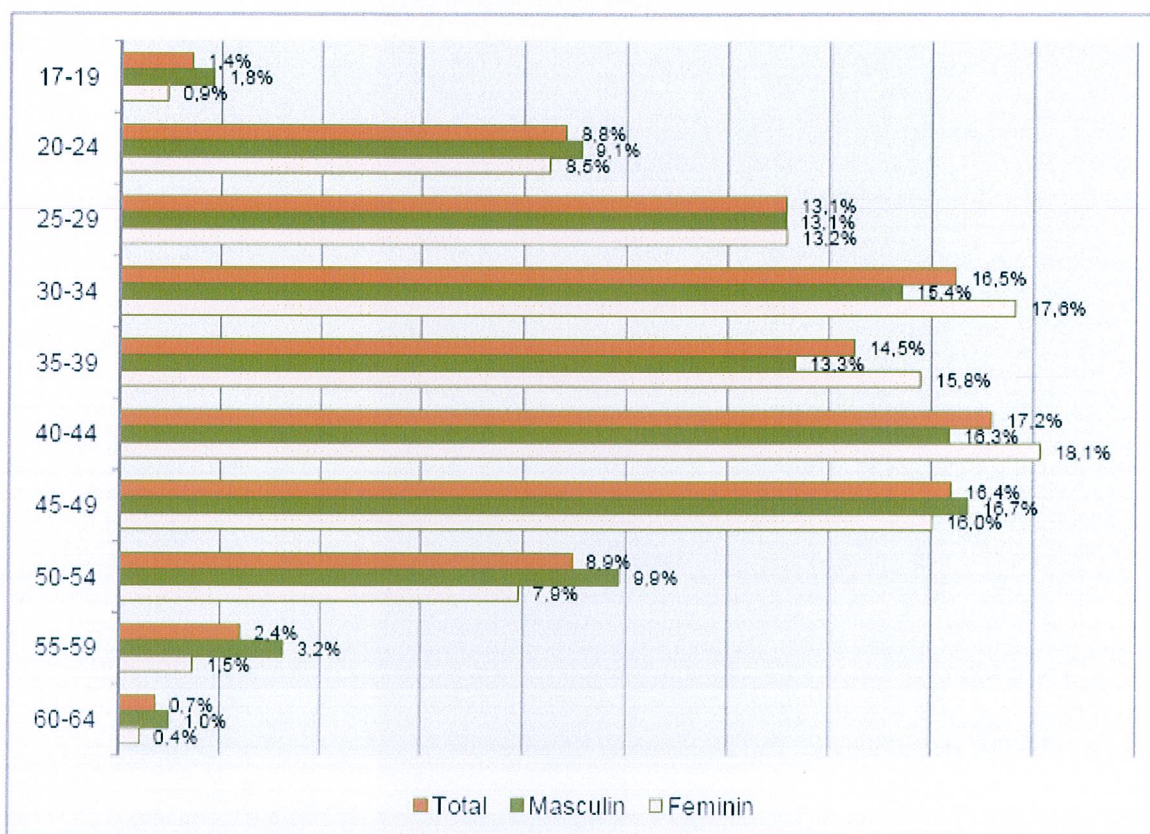
SURSA: Institutul Național de Statistică, RPL-2002.

Populația ocupată

Din totalul populației active, 17,2% sunt persoane cu vârsta de 40-44 ani, 16,5% sunt persoane cu vârsta de 30-34 ani, 16,4% sunt persoane cu vârsta de 45-49 ani. Bărbații au o pondere de 52% din totalul persoanele ocupate.

Din totalul populației ocupate, cea mai mare pondere o au persoanele cu studii liceale – 38,66%, urmați de persoanele cu studii profesionale – 24%

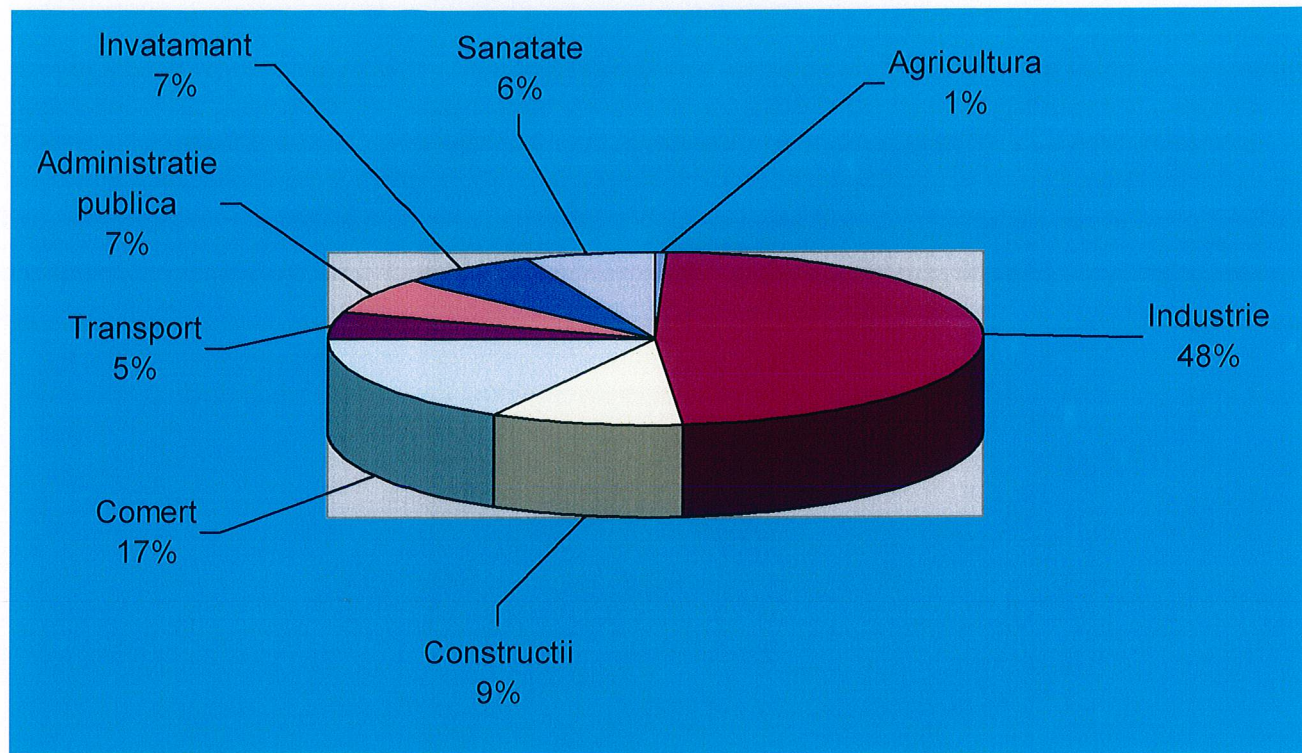
Distribuția populației ocupate pe grupe de vârstă și sexe

SURSA: Institutul Național de Statistică, RPL-2002.

Ocuparea pe domenii de activitate

Distribuția populației ocupate pe domenii ale economiei naționale
la nivelul nivelului municipiului Bistrița anul 2008

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Anuarul statistic al județului Bistrița-Năsăud*, 2009, pag.75

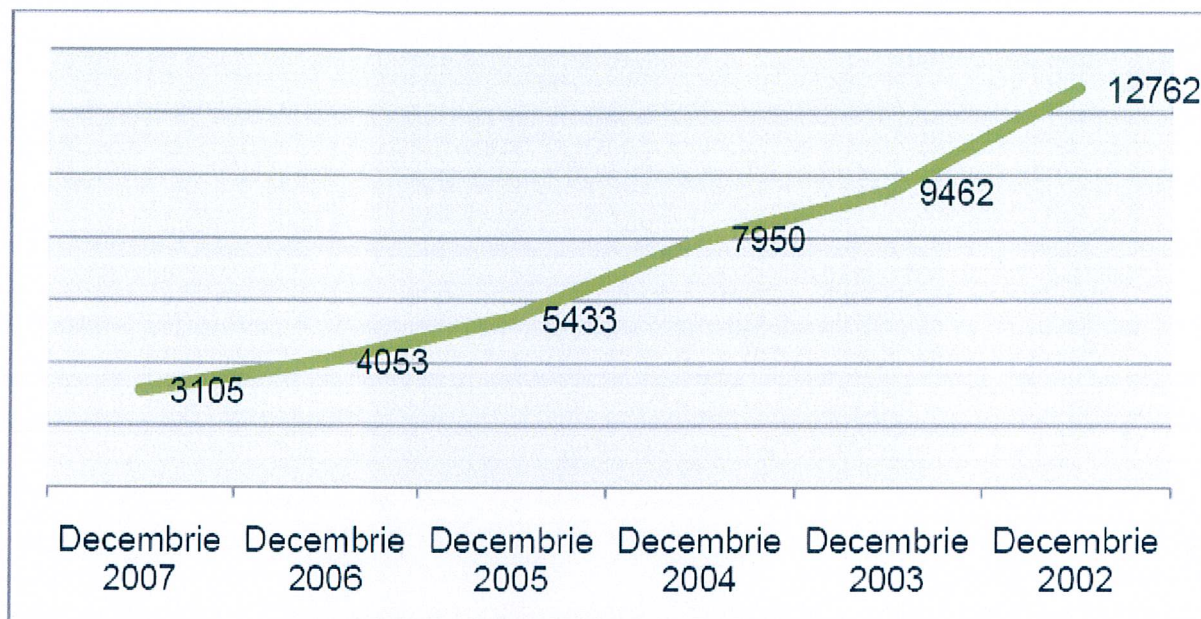
Prin prezentarea comparativă a situației înregistrată la nivel de județ și în mediul urban (valori absolute), se poate vedea ponderea populației ocupate a municipiului Bistrița în fiecare domeniu principal al economiei naționale

	Agricultura	Industrie	Construcții	Comert	Transport	Administrație publică	Invatamant	Sanatate	Total
Total județ	1023	23814	4711	9828	2725	3230	6019	4291	60868
Total urban	332	20352	3782	7816	2119	2635	3273	3235	48219
Bistrița	206	16130	3171	5722	1664	2223	2341	2140	37670

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Anuarul statistic al județului Bistrița-Năsăud*, 2009, pag.75

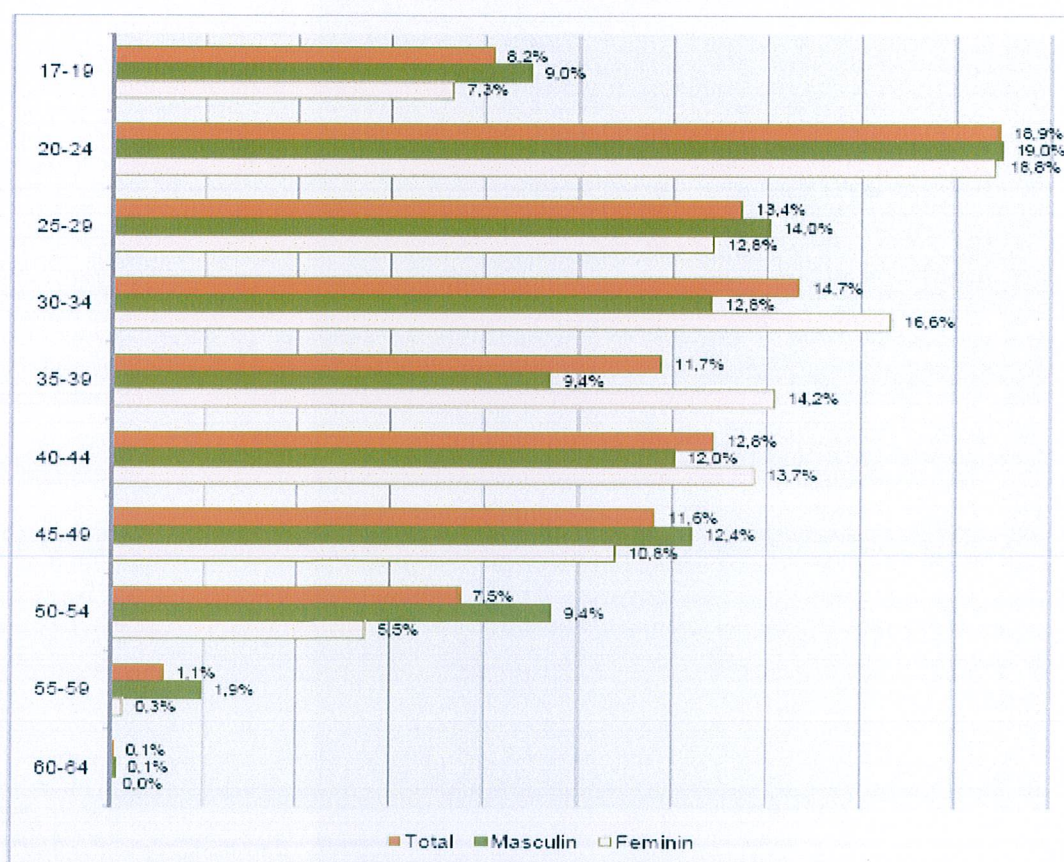
Șomeri

Nivelul șomajului este mult sub media înregistrată la nivel național. De altfel, tendința care se înregistrează în ultima perioadă este evident de descreștere a numărului șomerilor înregistrați.

SURSA: Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Bistrița-Năsăud

Distribuția șomerilor pe grupe de vârstă și sexe

SURSA: Institutul Național de Statistică, RPL-2002.

ANALIZA PIETEI MUNCII

Pentru organizarea și conducerea activităților economice și sociale analiza structurilor demografice după caracteristicile socio-economice, pune cel mai bine în evidență influența reciprocă dintre populație și economie, dintre populație și mediul înconjurător. O astfel de analiză impune, în principal, cercetarea structurii populației după vârstă și sex, a categoriilor de populație potențial activă, a populației ocupate, a celei inactive, ca și distribuția acestora pe sectoare de activitate.

În ce privește teritoriul la care ne referim, analiza populației pe criteriul vârstă și sex s-a efectuat la nivelul grupelor de vârstă de 0-19 ani, 20-64 ani și 65 și peste.

Pe ansamblul populației, analiza datelor demografice recente, pune în evidență faptul că populația tânără (0-19 ani) deține 26,6% din populația totală, populația adultă (20-64 ani) 60,3%, iar cea vârstnică (65 și peste) 12,8% (Tabel 1).

Comparând aceste date cu cele de la ultimul recensământ (RPL – 2002) se observă o scădere a grupei tinere cu 1,7%, o creștere a populației adulte cu 0,8% și a grupei vârstnice cu 0,5%. Faptul că ponderea grupei tinere este în scădere, iar a grupei vârstnice în creștere, pe de o parte, iar pe de altă parte procentul relativ ridicat (12,8%) a populației vârstnice pune problema existenței unui proces de îmbătrânire demografică.

Întrucât, luarea în calcul a unei perioade de 2-3 ani poate surprinde o stare conjuncturală, care să nu fie relevantă pentru o evoluție demografică, s-a calculat indicele de îmbătrânire demografică pe un interval de aproape trei decenii, respectiv la nivelul anilor 1977 și 2005, pentru care există date complete. Acest indice semnalează faptul că în 1977, raportul dintre grupa vârstnică și cea tânără avea valoarea de 0,64%. Dacă avem în vedere că un indice de 0,42% reprezintă pragul de la care se consideră că o populație intră într-un proces de îmbătrânire demografică, înseamnă că populația județului Bistrița-Năsăud se află într-o stare relativă de îmbătrânire.

Deoarece structura pe vârste a populației este implicată în aprecierea potențialului productiv al unităților teritoriale s-a calculat așa-numitul raport de dependență de vârstă, raport ce indică presiunea exercitată de populația inactivă asupra populației potențial active. Astfel, la nivelul județului raportul de dependență este de 65,2%, ceea ce înseamnă că 65,2 persoane inactive sunt întreținute de 100 persoane potențial active. Pe cele două medii (urban și rural), acest raport înregistrează valori diferite, respectiv 49,5% în mediul urban, situația cea mai favorabilă și 75,6% în mediul rural, cu cea mai ridicată presiune.

Pentru a preciza care dintre categoriile de populație inactivă (tânără sau vârstnică) exercită cea mai mare presiune, s-a calculat raportul de dependență pe fiecare categorie în parte. Rezultatul raportului arată că din populația inactivă cea mai mare presiune o exercită populația tânără, care înregistrează o valoare a indicatorului de 44% la nivelul județului, 38,2% pe mediul urban și 47,8% în mediul rural. Ponderea mai ridicată a populației tinere inactive este un fapt pozitiv, dacă avem în vedere că în

perspectivă aceasta va deveni populație activă. Populația inactivă vârstnică, deși înregistrează procente mai reduse față de populația tânără inactivă, respectiv 21,2% la nivelul județului, 11,2% în mediul urban și 27,8% în cel rural, exceptând mediul urban, valorile sunt ridicate și cu tendință de creștere, ceea ce ilustrează o situație nu tocmai favorabilă, dacă avem în vedere că această populație rămâne inactivă, și trebuie întreținută pe toată perioada de viață.

Rolul important pe care îl are populația din categoria activă, pentru dezvoltarea economică, impune analiza stării structurale din interiorul ei, în vederea stabilirii gradului de îmbătrânire demografică a forței de muncă. În acest sens populația din această categorie a fost separată pe trei grupe de vârstă, respectiv 16-29 ani, 30-44 ani și 45-62 ani pentru bărbați și 45-57 pentru femei. Analiza rezultatelor obținute pune în evidență faptul că, pe ansamblu, structura pe vârstă a populației potențial active poate fi considerată ca echilibrată. Totuși, ponderea relativ ridicată a grupei de 45-57(62) ani, mai ales în mediul urban, ca și creșterea acestei ponderi cu un 2% față de anul 2002, semnalează o tendință de îmbătrânire demografică a forței de muncă.

În ce privește structura pe sexe, populația masculină deține ponderea cea mai ridicată, respectiv 52,8% din totalul populației potențial active, cu cea mai mare concentrare, 54,5%, în mediul rural. Această categorie de populație prezintă însă procente ridicate la subgrupa de 45-62 ani, ceea ce semnalează instalarea unui proces de îmbătrânire demografică.

Populația feminină potențial activă realizează procentele cele mai ridicate la subgrupa tânără (16-29 ani) și cea mai redusă la subgrupa vârstnică (45-57 ani), prezentând pe ansamblu o structură echilibrată.

Pentru a pune în evidență aportul populației tinere la populația potențial activă s-a calculat indicele de înnoire a forței de muncă, respectiv raportul dintre subgrupa de 15-29 ani și 30-44 ani. Acest raport, care îmbracă valoarea de 1,1 pe județ, 1,0 pe mediul urban și 1,2 pe cel rural, arată că este asigurată la un bun nivel, cel puțin teoretic, înnoirea forței de muncă. Pe sexe, gradul de înnoire cel mai ridicat îl deține contingentul feminin (1,4 pe județ și 1,2 în mediul rural), cu excepția mediului urban, unde valoarea indicatorului este de 0,9, ceea ce înseamnă un ușor deficit în procesul de înlocuire.

Pe lângă aspectele amintite, de un real interes pentru cunoașterea raporturilor dintre populație și economie este analiza populației după caracteristicile socio-economice. În acest sens s-a avut în vedere structura populației active, a populației ocupate și a populației inactive, ca și distribuția populației ocupate pe sectoare și ramuri de activitate.

În ceea ce privește populația activă civilă, s-au luat în considerare limitele de vârstă precizate de legislația în vigoare, adică între 16 și 62 ani la categoria masculină și 16-57 ani la populația feminină, limite ce conturează această categorie de populație. Pentru punerea ei în evidență s-a calculat indicele de activitate, indice care reflectă ponderea acestei subpopulații în cadrul populației totale. Astfel, conform

balanței forței de muncă a județului din 2008^{1*}, populația activă civilă se cifrează la 128200 persoane, cifră care raportată la populația totală asigură un indice de activitate de 39,8%. În cadrul populației active civile, subpopulația masculină este cea mai numeroasă deținând 52,4%, față de cea feminină, care înregistrează 47,6%.

De un real interes este și stabilirea ponderii populației active civile în cadrul populației potențial active, care la nivelul județului se ridică, în 2008, la 205700 persoane. Indicatorul determinat în acest sens, evidențiază faptul că din potențialul populației active, populația activă civilă reprezintă doar 62,3%, ceea ce înseamnă o utilizare relativ slabă a forței de muncă. Este adevărat că populația activă civilă nu cuprinde și persoanele care își desfășoară activitatea în unele domenii ce nu au specific civil, dar, oricum, procentul acestora este redus, astfel că nu îmbunătățește semnificativ nivelul de utilizare a forței de muncă.

O imagine mai clară asupra resurselor forței de muncă o reprezintă analiza populației ocupate civile. La nivelul județului datele statistice din 2008, înregistrează o populație ocupată civilă în număr de 128 200. Raportând această populație la populația activă civilă (131 800) rezultă că populația ocupată deține 97,26% din categoria amintită, restul fiind populația aflată în șomaj. Din populația ocupată civilă 69,4% o reprezintă subpopulația masculină și 58,8% cea feminină.

Datele privind actuala dezvoltare economică a județului (*Anuarul statistic DJS B-N, 2009*), prezintă o evoluție pozitivă. În aceste condiții s-a redus șomajul, fenomen ce cuprinde astăzi doar 3600 persoane în ponderi egale atât pentru bărbați cât și pentru femei (1800 persoane).

Analiza efectuată asupra resurselor forței de muncă a județului Bistrița-Năsăud, fără să-și propună o abordare exhaustivă, scoate în evidență câteva aspecte ce caracterizează starea actuală a acestei categorii demografice. Ca un prim aspect ce se desprinde din această analiză este faptul că resursele de muncă din acest județ se află într-un ușor proces de îmbătrânire demografică, și mai cu seamă resursele din mediul rural. De acest proces este afectată în mai mare măsură populația feminină și în special populația feminină din mediul rural. Un alt aspect ce se pune în evidență este acela că presiunea populației inactive asupra populației potențial active se află la un nivel acceptabil, mai ales dacă avem în vedere că ea este exercitată în mai mare măsură de populația tânără, viitoarea forță de muncă. În fine, actualul nivel de dezvoltare economică a județului va permite o folosire mai bună a forței de muncă existente. Cu toate acestea, se menține necesitatea creșterii volumului de investiții și implicit a locurilor de muncă.

¹ Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Anuarul statistic al județului Bistrița-Năsăud, 2009*, pag.64

Principalul obiectiv în domeniul forței de muncă îl constituie îmbunătățirea accesului la piața forței de muncă și creșterea adaptabilității forței de muncă la cerințele impuse de piața muncii.

Principalele direcții în vederea creșterii ratei de ocupare și reducerii șomajului pot fi următoarele:

1. programe de informare și consiliere profesională, formare și pregătire profesională (calificare, recalificare), medierea muncii. Aceste programe vizează sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.
2. programe pentru crearea de locuri de muncă prin facilități acordate angajatorilor, subvenționarea locurilor de muncă, acordarea de credite în condiții avantajoase, suport financiar pentru începerea unei activități pe cont propriu.
3. programe de susținerea a angajării tinerilor absolvenți în căutarea primului loc de muncă prin consiliere profesională și facilități financiare acordate angajatorilor.

Aceste programe vizează sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă

3. EDUCAȚIE ȘI SĂNĂTATE

Educația este unul din pilonii stabilirii stării de sănătate al unei națiuni. Problemele care caracterizează sistemul de învățământ românesc se regăsesc și la nivel local: rigiditatea, lipsa unei continuități între formarea inițială și cea continuă preponderent teoretică, utilizarea metodelor de predare tradiționale. Îmbunătățirea calității învățământului, modernizarea acestuia, face obiectul mai multe programe și politici europene pe care România le adoptă. Cea mai importantă consecință a scăderii calității în învățământ la toate nivelele educaționale și în toate formele este adaptarea redusă a “ofertei” sau a produselor educaționale la cerințele pieței muncii. Decalajul dintre aceste două sectoare are efect direct asupra pregătirii resurselor umane în vederea unei inserții optime pe piața muncii, și secundar asupra creșterii și dezvoltării economice

Infrastructura pentru educație

Conform datelor statistice din anul 2008², în municipiul Bistrița există 39 de unități de învățământ. Astfel, în prezent baza materială a învățământului se compune din următoarele elemente:

- 704 săli de clasă;
- 32 de săli de gimnastică;
- 88 de laboratoare;
- 68 de ateliere;
- 1044 calculatoare;
- 27 terenuri de sport

Pe ansamblul municipiului, la nivelul învățământului primar și gimnazial întâlnim următoarea situație:

- 12 unități;
- 6984 elevi înscriși;
- există un colectiv de 622 de cadre didactice.

La nivelul învățământului liceal în anul școlar 2008-2009, întâlnim următoarea situație:

- 10 unități;
- 6248 elevi înscriși;
- există un colectiv de 428 de cadre didactice.

² Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Anuarul statistic al județului Bistrița-Năsăud, 2009*, pag.117

Populația școlară pe niveluri de instruire - Mun. Bistrița (2001 - 2008)

Niveluri de instruire	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008
Grădinițe	2668	2736	2752	2830	2955	2935	3000
învățământul primar și gimnazial	10636	9649	8227	7655	7305	7025	6984
învățământul liceal	6217	6530	6764	6464	6313	6303	6248
învățământul profesional							
învățământul postliceal	539	415	161	90	116	212	253
studenți înscriși în învățământ public	696	856	794	839	787	1041	1282

Consecința reducerii populației școlare este scăderea numărului de cadre didactice.

Personal didactic pe niveluri de instruire(2001-2008)

Niveluri de instruire	2001	2002	2004	2005	2006	2007	2008
învățământ preșcolar	172	173	182	193	194	193	192
învățământ primar și gimnazial	767	724	716	703	677	651	622
învățământ liceal	471	456	411	391	429	404	428
învățământ profesional	133	142	124	140	134	116	98
învățământ postliceal	68	64	27	21	7	7	-
învățământ universitar	-	2	-	-	-	-	-
TOTAL	1611	1561	1450	1448	1441	1371	1340

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

Privind infrastructura de educație și dezvoltarea resurselor umane din domeniul educației, trebuie făcute investiții masive în reabilitarea și modernizarea bazei materiale a învățământului, o soluție fiind finanțările Guvernului și oportunitățile de accesare a fondurilor structurale în domeniul formării resurselor umane.

Populația preșcolară și școlară este destul de numeroasă, ceea ce reprezintă un avantaj pentru viitorul demografic al municipiului. Un colectiv numeros de elevi și preșcolari este deservit de un colectiv corespunzător de cadre didactice. Aceste cadre didactice reprezintă un potențial uman care poate avea un rol foarte important în elaborarea proiectelor de dezvoltare locală.

Principalele direcții de dezvoltare în domeniul educației pot fi următoarele:

- Creșterea capacității locuitorilor de adaptare la cerințele pieței forței de muncă
- Orientarea tinerilor spre promovarea unui nivel mediu sau superior de învățământ prin servicii de consiliere profesională oferite acestora
- Realizarea unui centrul educațional – social – creat pentru elevii cu probleme sociale, astfel încât familiile care nu pot să susțină educația copiilor lor să găsească o soluție pentru ei în aceste centre educaționale-sociale.
- Reducerea ratei absenteismului sau a abandonului școlar prin sprijin financiar acordat familiilor defavorizate și servicii de consiliere acordate atât părinților cât și copiilor, în mod deosebit pentru elevii romi, în rândul cărora s-a constatat creșterea mare a abandonului școlar.

Infrastructura pentru sănătate

PERSONAL MEDICAL	NUMĂR	INSTITUȚII	NUMĂR
TOTAL MEDICI, din care:	203	Spitale	5
Medici de familie:	43	Cabinete	43
Medici stomatologi:	68	Dispensare	8
Farmacисти:	52	Farmacii	26
Alte specialități:	40	Cămin pentru persoane vârstnice (formă rezidențială	1
Asistenți Medicali	725		

SURSA: Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Fișa Localității*, 1998 - 2009

- Numărul medicilor la sfârșitul anului 2008: 249
- Numărul stomatologilor la sfârșitul anului 2008: 80
- Personal sanitar mediu: 780 (stat) + 211 (privat)

Numărul mediu de locuitori ce revine unui medic, stomatolog și unui cadru sanitar -2008

Nivel teritorial	Nr. locuitori / medic	Nr. locuitori /stomatolog	Nr. locuitori /personal sanitar mediu
Mun. Bistrița	335	1044	84

Indicatorul număr de paturi la mia de locuitori ne oferă o imagine foarte bună asupra capacității de supraveghere medicală în interiorul unităților de sănătate - spitale, sanatorii sau preventorii, valoarea acestuia pentru municipiul Petroșani fiind de 11,7 la mia de locuitori, mult mai ridicată față de media județului Petroșani (5,6).

Număr de paturi în spitale la mia de locuitori – 2008: aprox 4

Nivel teritorial	Populație 2008	Număr paturi în spitale
Mun. Bistrița	316787	1072

Problemele critice ale sistemului de sănătate românesc sunt legate de personal insuficient, inegalități în distribuția personalului medical, sub-finanțarea și lipsa de investiții în infrastructura spitalicească.

Trebuie subliniat faptul că o populație cu sănătate precară nu va putea contribui la creșterea economică, sub-investițiile în sistemul sanitar și starea de sanătate proastă a populației vor avea un impact negativ asupra productivității, participării pe piața muncii, creșterii și competitivității economice, coeziunii sociale.

4. POSIBILITĂȚI PRIVIND EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI

Unul dintre procesele cu implicații negative asupra evoluției populației, indiferent dacă aceasta este de tip închis sau deschis, este îmbătrânirea demografică. Acest proces, reversibil, reflectă modificarea în timp a raportului dintre populația tânără și populația vârstnică, în sensul creșterii ponderii acesteia din urmă din totalul populației.

Fenomenul se explică prin evoluția indicatorilor de bază ai populației (natalitatea, mortalitatea, sporul natural), care determină modificări în structura populației pe vârstă și mișcarea teritorială (migrațiile). Îmbătrânirea demografică este, de regulă, precedată de o evoluție descendentă a natalității pe o perioadă mai lungă de timp și o scădere sau o relativă stabilitate a mortalității în perioada respectivă, afectând toate grupele de vârstă. Migrația acționează și ea, în cadrul populațiilor de tip deschis producând modificări, atât la nivel general cât și pe medii.

În elucidarea fenomenului de îmbătrânire demografică a populației județului Bistrița Năsăud s-a analizat structura pe vârstă pe o perioadă de 29 de ani, atât la nivel global, cât și pe medii.

Începând cu încadrarea efectivului de populație pe cele trei grupe mari de vârstă, respectiv grupa tânără de la 0 la 14 ani, grupa adultă de la 15 la 64 de ani și grupa vârstnică de la 65 de ani și peste, s-a calculat proporția populației tinere și vârstnice din populația totală, ca și raportul dintre populația vârstnică și tânără, pentru fiecare an luat în studiu.

În prezentarea fenomenului demografic s-a început cu analiza situației demografice, reliefată de recensământul din 1977, tocmai pentru a avea un interval suficient de mare care să poată evidenția modificările survenite în dinamica populației.

Celălalt indicator, care pune în evidență procesul de îmbătrânire demografică, respectiv raportul dintre populația vârstnică și cea tânără, a înregistrat valoarea de 43,2% la nivel de județ. Din acest punct de vedere se consideră convențional că dacă valoarea indicatorului este sub 20% populația este tânără, între 20 și 40% procesul de îmbătrânire se află în desfășurare, iar dacă depășește 40% populația în cauză este îmbătrânită demografic. Prin urmare și cel de al doilea indicator, cu valoarea de 43,2%, pune în evidență aceeași stare în care se află populația ca și primul indicator, respectiv că procesul de îmbătrânire demografică era definitivat încă din 1977, dar se manifesta cu mai mică amploare și cu efecte demografice și economice minime. Acest fapt reiese și din valoarea raportului de dependență de vârstă, care reflectă presiunea populației teoretic inactive (tânără și vârstnică) asupra populației teoretic active și care avea valoarea de 25,8%, ceea ce înseamnă o presiune suportabilă din punct de vedere economic. Totuși, calculând care dintre grupele de populație inactive exercită cea mai mare presiune, observăm că populația vârstnică are ponderea cea mai ridicată (15,8% față de 8% populația tânără), ceea ce confirmă îmbătrânirea demografică.

La nivelul celor două medii (urban și rural) valoarea indicatorilor utilizați semnaleză stări diferite. În mediul urban, unde ponderea populației tinere este de 27%, a populației vârstnice de 9,2%, iar proporția dintre vârstnici și tineri de 34,2%, procesul de îmbătrânire demografică se află doar în faza de desfășurare. În schimb, indicatorul de dependență de vârstă înregistrează valori mai ridicate (57,3%) față de nivelul județului în cadrul căreia presiunea cea mai mare o exercită populația tânără (42,7%, față de 14,6% populația vârstnică).

Analiza procesului de îmbătrânire demografică a așezărilor urbane semnaleză faptul că în Bistrița, Năsăud și Sângeorz Băi acest proces se află în faza inițială de desfășurare, în timp ce în Beclean procesul era definitivat, populația aflându-se în primul stadiu al îmbătrânirii demografice

Analiza pe cele două medii – urban și rural – prezintă o stare demografică diferită, respectiv în mediul urban procesul de îmbătrânire demografică se menține în faza de desfășurare, pe când în mediul rural procesul de îmbătrânire este definitivat (Tabel 1).

Între așezările componente urbanului, Bistrița evoluează în sensul atenuării procesului de îmbătrânire, înregistrând o scădere a ponderii populației vârstnice la 6,8% și a raportului dintre vârstnici și tineri la 23,5%. Această situație a fost cauzată, e adevărat, de indicatorii dinamicii populației, întrucât rata natalității a fost în continuă scădere, dar mai ales, de sporul migrator favorizat de procesul de industrializare a municipiului, care a determinat și o creștere numerică a populației. În celelalte așezări urbane (Beclean, Năsăud și Sângeorz Băi) procesul de îmbătrânire demografică deși a evoluat, această evoluție a fost mai puțin pregnantă. Intensitatea redusă a procesului de îmbătrânire demografică este rezultatul dezvoltării economice și sociale ale localităților, care a determinat o anumită stabilitate a populației autohtone și un spor migrator pozitiv.

În ceea ce privește așezările urbane, doar municipiul Bistrița se află în faza incipientă a desfășurării procesului de îmbătrânire demografică, celelalte așezări prezintă o populație îmbătrânită, dar cu un grad redus de intensitate.

Modificările survenite la nivelul anului 2008 arată că procesul de îmbătrânire demografică continuă. Față de 2002, numai în patru ani, proporția populației tinere la nivel de județ a scăzut cu 2,2%, a populației vârstnice a crescut cu 0,4%, iar proporția dintre vârstnici și tineri este mai ridicată cu 10%. Evoluția progresivă a procesului de îmbătrânire demografică a fost stimulată în principal de natalitate, care a înregistrat o rată ce a oscilat între 10,8‰ și 11,4‰ și mortalitate cu o valoare a ratei cuprinsă între 10,2 și 11,0‰, la care a contribuit și sporul migrator negativ.

Mediul urban, cu toate că se menține tot în faza de desfășurare a procesului de îmbătrânire demografică, înregistrează și el modificări procentuale ale indicatorilor, respectiv o scădere a populației tinere cu 3,3%, o creștere a populației vârstnice cu 0,6% și, de asemenea, o creștere a proporției dintre vârstnici și tineri cu 11%. Aceste modificări au fost cauzate, în principal, de componentele de bază ale

dinamicii populației, respectiv de natalitate, care s-a înscris cu o rată între 9,0 și 9,9‰, și mortalitate, cu valori ale ratei între 6,8 și 7,3‰, și în secundar de migrație.

În concluzie, din studiile existente se desprinde faptul că încă din 1977 procesul de îmbătrânire demografică începe să se manifeste. Urmărind indicatorii amintiți, se constată că în anul 1977, la nivelul județului, populația grupei tinere reprezenta 29,4%, cea a grupei vârstnice 12,7%, iar proporția dintre vârstnici și tineri de 43,2%. Pentru a preciza starea în care se află populația județului din punct de vedere al procesului de îmbătrânire demografică am avut în vedere ecarturile procentuale utilizate, în general, în demografie, respectiv dacă populația vârstnică nu depășește 7% din totalul populației se consideră că populația respectivă este tânără, între 7 și 12% procesul de îmbătrânire este în desfășurare, iar dacă depășește 12% se apreciază că populația este îmbătrânită demografic

În continuare procesul de îmbătrânire a evoluat prezentând o dezvoltare diferită în profil teritorial în funcție de variația indicatorilor de bază a dinamicii populației (natalitate, mortalitate) și migrației. Rezultatul acestei evoluții este că în prezent populația județului se prezintă îmbătrânită demografic, dar în faze diferite la nivelul celor două medii – urban și rural.

În ansamblul urban al județului, municipiul Bistrița se află într-o fază de inițiere a procesului de îmbătrânire relativă a populației.

Analiza raportului dintre natalitate și mortalitate, adică rata sporului natural, pune în evidență o evoluție regresivă pe toată perioada studiată, atât la nivel global, cât și pe fiecare așezare. Astfel, în ce privește populația urbană totală, acest indicator scade an de an, de la 24,1‰ la 3‰ în 2004. Până în 1989 scăderea a fost ceva mai lentă, după care se accentuează, ajungând la 2,2‰ în 2002, nivelul cel mai scăzut din toată perioada

Sub aspectul consecințelor pe care le incubă starea demografică a municipiului Bistrița, trebuie subliniat că ele sunt atât de ordin demografic, cât și de ordin economic și social. Totuși, trebuie precizat că procesul de îmbătrânire demografică este un proces legic, care poate afecta în timp orice populație, și reversibil, și care printr-o politică demografică bine orientată, coerentă și integrată în ansamblul strategiei de dezvoltare economică și socială, poate fi atenuat, starea populației poate fi îmbunătățită.

CONCLUZII

Mediul urban al Bistriței prezintă o mare eterogenitate sub aspectul populației locale considerate din perspectiva profilului cultural, economic și social. Similar, pot fi identificate diferențe semnificative în ceea ce privește ritmul de schimbare / modernizare sub aspect economic, cultural și demografic în diversele părți ale . În acest context al modernizării României rurale, comuna Petrăchioaia înregistrează pe ansamblu eforturi în aplicarea mecanismelor de schimbare și de identificare a principalelor direcții de dezvoltare și modernizare .

Dezvoltarea socio-economică a municipiului Bistrița este direct influențată de evoluția demografică în general precum și de mișcarea naturală, migratorie și de procesul de îmbătrânire demografică în special. Efectele acestora pot fi puse în evidență de raportul de dependență după vârstă care exprimă raportul dintre populația în vârstă de muncă (18-59 ani) și restul populației și ne arată sarcina socială pe care o suportă segmentul populației adulte care are cea mai importantă contribuție la realizarea bugetului familial și are de asemenea un rol activ în formarea tinerei generații. Acesta nu este identic cu raportul de dependență economică, care se calculează ca raport între populația inactivă și cea activă.

Sub aspect practic, actualizarea Planului Urbanistic General al municipiului Bistrița se constituie într-un demers prin care vor putea fi facilitate fundamentările concrete pentru procesele viitoare de dezvoltare comunitară, dezvoltarea prin proiecte local-regionale, specifice procesului de integrare europeană a țării. În același context, diferitele politici sociale de combatere a sărăciei sau de promovare a dezvoltării locale se pot materializa în acțiuni de modernizare a comunei.

În planul migrației internaționale (în special cel al migrației pentru muncă), aproape toți locuitorii municipiului Bistrița prezintă un set de valențele pozitive ale unei asemenea experiențe (resurse financiare suplimentare, schimbări de mentalitate, creșterea gradului de implicare în problemele comunității etc.). Studiile teoretice susțin totuși că o anumită evoluție a gospodăriei din punct de vedere al veniturilor poate stimula migrația. Astfel, este de așteptat să crească migrația în cadrul gospodăriilor fără migranți ca urmare a rearanjării pozițiilor în distribuția de venituri și amplificării deprivării relative (*apud*. D. Sandu, 2009).

Una din soluțiile identificate pentru diversele probleme de natură socio-economică ale municipiului este reprezentată de dezvoltarea locală prin proiecte ce presupune ca dobândirea de resurse să nu depindă doar de nevoia comunității ci și de capacitatea și intenția autorităților de a accesa fonduri nerambursabile și de a participa la programele operaționale structurale sau regionale existente. În acest context, se impune să fie dezvoltată capacitatea reprezentanților și funcționarilor autorității locale nu doar de a destina fondurile necesare cofinanțării ci și abilitatea acestora de a etapiza obiective clare în vederea dezvoltării locale, posibilitatea de a scrie proiecte viabile și de a dobândi informații referitoare la potențiale surse de finanțare în timp util.

În același context al dezvoltării municipiului prin proiecte trebuie acordată o atenție specială resurselor de tip relațional/participativ întrucât o mare parte a proiectelor vizează dezvoltarea comunitară în folosul celor ce trăiesc în localitate (pentru comunitate) și depinde de ajutorul voluntar sau semivoluntar al membrilor comunității. Acest aspect este foarte important în mod deosebit în cadrul proiectelor de dezvoltare de mici dimensiuni ce sunt implementate de actori locali precum ONG-uri, IMM-uri sau alți actori locali, care va conduce la dezvoltarea spiritului comunitar și al solidarității locale.

Evoluția demografică pozitivă înregistrată în ultimii ani demonstrează atractivitatea și potențialul endogen valoros de care dispune municipiul Bistrița.

În concluzie, din studiile existente se desprinde faptul că încă din 1977 procesul de îmbătrânire demografică începe să se manifeste. Urmărind indicatorii amintiți, se constată că în anul 1977, la nivelul județului, populația grupei tinere reprezenta 29,4%, cea a grupei vârstnice 12,7%, iar proporția dintre vârstnici și tineri de 43,2%. Pentru a preciza starea în care se află populația județului din punct de vedere al procesului de îmbătrânire demografică am avut în vedere ecarturile procentuale utilizate, în general, în demografie, respectiv dacă populația vârstnică nu depășește 7% din totalul populației se consideră că populația respectivă este tânără, între 7 și 12% procesul de îmbătrânire este în desfășurare, iar dacă depășește 12% se apreciază că populația este îmbătrânită demografic.

În continuare procesul de îmbătrânire a evoluat prezentând o dezvoltare diferită în profil teritorial în funcție de variația indicatorilor de bază a dinamicii populației (natalitate, mortalitate) și migrației. Rezultatul acestei evoluții este că în prezent populația județului se prezintă îmbătrânită demografic, dar în faze diferite la nivelul celor două medii – urban și rural.

În ansamblul urban al județului, municipiul Bistrița se află într-o fază de inițiere a procesului de îmbătrânire relativă a populației.

Analiza raportului dintre natalitate și mortalitate, adică rata sporului natural, pune în evidență o evoluție regresivă pe toată perioada studiată, atât la nivel global, cât și pe fiecare așezare. Astfel, în ce privește populația urbană totală, acest indicator scade an de an, de la 24,1% la 3% în 2004. Până în 1989

scăderea a fost ceva mai lentă, după care se accentuează, ajungând la 2,2‰ în 2002, nivelul cel mai scăzut din toată perioada

Sub aspectul consecințelor pe care le incubă starea demografică a municipiului Bistrița, trebuie subliniat că ele sunt atât de ordin demografic, cât și de ordin economic și social. Totuși, trebuie precizat că procesul de îmbătrânire demografică este un proces legic, care poate afecta în timp orice populație, și reversibil, și care printr-o politică demografică bine orientată, coerentă și integrată în ansamblul strategiei de dezvoltare economică și socială, poate fi atenuat, starea populației poate fi îmbunătățită.

Mișcarea naturală și migratorie. Cele două tipuri de mișcări care determină volumul și structura unei populații sunt: mișcare naturală cu cele două fenomene pe care le surprinde - natalitate și mortalitate - și mișcarea migratorie.

Natalitatea, ca fenomen demografic, este măsurată prin rata natalității care reprezintă numărul de copii născuți vii la 1000 de locuitori într-o perioadă determinată (un an calendaristic).

Mortalitatea se măsoară tot cu ajutorul unei rate care reprezintă numărul celor decedați la 1000 de locuitori într-o perioadă determinată (un an calendaristic), iar importanța acestui fenomen demografic derivă din faptul că el este și un indicator al calității vieții, fiind direct influențat de factori socio-economici, precum accesul la serviciile de sănătate și nivelul de educație, dar și de factori ecologici.

Sporul natural este un indicator care reflectă echilibrul existent între cele două fenomene: natalitate și mortalitate. El evidențiază creșterea naturală a unei populații și se calculează ca diferență între numărul de nașteri și cel de decese care au avut loc într-un an raportată la volumul populației.

Proiecția volumului populației. Proiecțiile demografice reprezintă determinări prin calcule ale numărului populației (sau al unei subpopulații) plecând de la structura pe sexe și vârste la un moment dat și emițând ipoteze asupra evoluției probabile a celor trei componente care modifică în timp numărul și structura populației: mortalitate, fertilitate și migrație. Prognoza demografică este acea variantă a proiecțiilor demografice care are probabilitatea cea mai mare de a se realiza.

Distingem două mari tipuri de abordare a evoluției probabile:

Abordarea tendențială - pornește de la ipoteza că factorii care au determinat evoluțiile trecute și actuale vor acționa și în viitor în același sens.

Există două tipuri de abordări tendențiale:

- a) abordarea tendențială pură - pornește de la extrapolarea tendințelor trecute și actuale;
- b) abordarea tendențială motivată - extrapolează tendințele trecute și actuale, dar ținând cont de schimbări certe care vor interveni în viitor în anumite evoluții.

Abordarea normativă - pleacă de la ipoteza că evoluțiile componentelor în țări mai puțin dezvoltate din punct de vedere socio-economic și cultural vor urma, cu un decalaj în timp și cu unele particularități, evoluțiile pe care le-au avut la același stadiu de dezvoltare populațiile din țările avansate.

Există două tipuri de abordări normative:

- a) abordarea normativă pură - stabilește anumite obiceiuri în materie de creștere demografică sau de nivel al evoluției componentelor;
- b) abordarea normativă referențială - face referire la evoluția unor popoare mai dezvoltate și admite ipoteza că populația studiată va avea în viitor o evoluție similară cu cea a popoarelor de referință.

Evoluția populației este influențată de o serie de factori care pot fi grupați în trei categorii principale: elemente demografice - posibilitățile de creștere naturală a populației funcție de evoluția contingentului fertil și de evoluția probabilă a indicilor de natalitate, de numărul populației vârstnice și evoluția probabilă a mortalității, de comportamentul specific al femeilor față de natalitate, de numărul de copii dorit etc; posibilitățile de ocupare a resurselor de muncă în raport cu locurile de muncă existente și posibil de creat, veniturile potențiale pe care le pot oferi acestea; gradul de atractivitate al localității ca o consecință directă a numărului și calității dotărilor publice, condițiilor de locuit, gradul de echipare edilitară a localității.

Raportat la elementele descrise mai sus prognoza demografică pe perioada 2010 -2020 pentru municipiul Bistrița a fost realizată dintr-o perspectivă tendențială care presupune constanța mortalității, fertilității și migrației, în sensul menținerii acelorași tendințe specifice perioadei 1998 - 2009.

Bibliografie

*** Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Anuarul statistic al județului Bistrița-Năsăud*, 2009

*** Institutul Național de Statistică, Direcția Județeană de Statistică Bistrița Năsăud, *Breviar statistic 2009*, iulie 2010

Ghinea, Dan, *Enciclopedia geografică a României*, Editura Enciclopedică, București, 2000

Horea Mihai Raboca, *Aspecte privind resursele de forță de muncă din județul Bistrița Năsăud*

Sandu, Dumitru, *Dezvoltare comunitară. Cercetare, practică, ideologie*, Editura Polirom, Iași, 2005

Sandu, Dumitru (coord.), *Practica dezvoltării comunitare*, Editura Polirom, Iași, 2007

Sandu, Dumitru (coord.), *Dezvoltarea comunelor din România*, INS, SAS, iulie 2009 - proiect de cercetare CNCSIS, ID_2068, Dezvoltarea capitalului comunitar în România (DECOMRO)

<http://enciclopediaromaniei.ro>